

L'escriptor marroquí d'expressió francesa Tahar Ben Jelloun (Fes, 1944) ha visitat Barcelona per presentar la traducció de la seva darrera novel·la, 'Partir' (editorial Empúries), dedicada al drama de l'emigració.

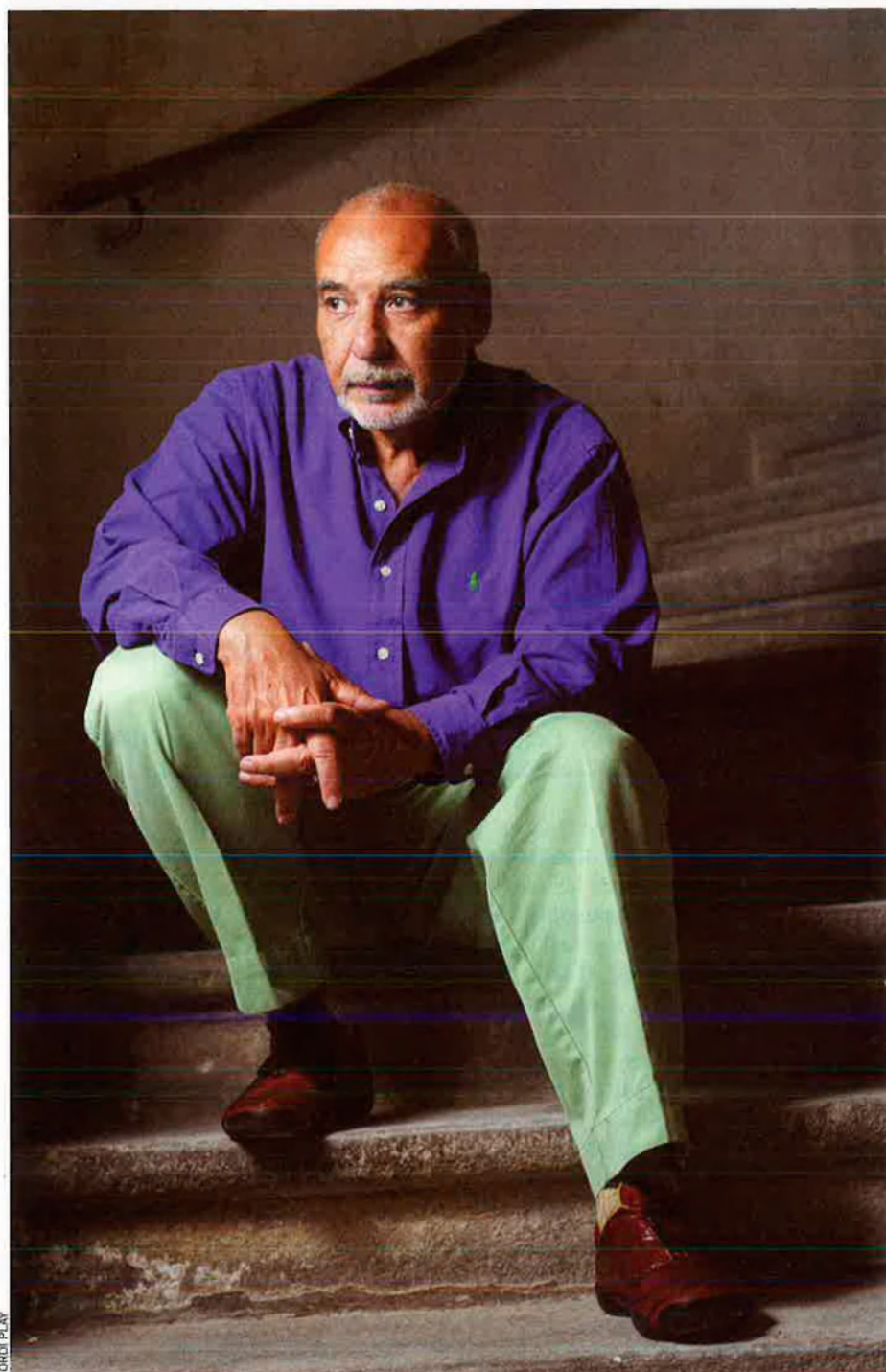
Per què emmarqueu la novel·la a la darrera dècada del mandat de Hassan II, als anys noranta? Perquè les ganes d'abandonar el país eren més fortes que no pas ara?

—Diguem que hi havia un sentiment de desengany i desesperació més fort entre els joves, en especial entre els que tenien estudis universitaris, com Azel, el protagonista de la novel·la, llicenciat en Dret i becat per l'estat perquè havia tret matrícula d'honor al batxillerat. No oblidem que el regnat de Hassan II va ser molt llarg i que s'havia ocupat més de la seguretat que no pas del benestar del país. Ara també hi ha joves que voldrien anar-se'n, però la situació no és tan angoixant. I a més, en aquells anys, el Govern va decidir perseguir el tràfic de drogues, cosa que va produir una gran tensió, i això, des del punt de vista novel·lesc, era més interessant.

—Es podria pensar, o malpensar, que ho heu fet perquè els vostres personatges poguessin criticar amb més llibertat el rei Hassan II i el seu Govern, ja que ara ja no hi són.

—No, el que va determinar que escolís aquesta època va ser la situació de pànic que es va viure durant la campanya contra la droga. Jo era a Tànger llavors i la vaig viure. L'acció de sanejament va fer estralls, es van detenir empleats de banca que participaven en el blanqueig de diners. En el caos, alguns innocents van ser acusats d'atemptar contra la seguretat de l'estat i després condemnats. El Govern va aprofitar per

“És més fàcil fabricar un terrorista islàmic que un intel·lectual”

JORDI PLAN

detenir alguns dels llicenciats en atur conflictius. Ara bé, també és cert que, ara com ara, jo no vull criticar el nou rei, Mohamed VI, perquè comença el seu regnat i fins ara ha fet coses molt bones.

—Els vostres marroquins se'n van, a través de diverses peripècies, a Espanya, no a França, país que coneixeu millor i que ha mantingut relacions més estretes amb el Marroc. Per què ara, Espanya?

—Sí, podria haver-la situat a França, però he preferit Espanya perquè entre el Marroc i Espanya hi ha una història d'amor que no està ben compresa. I per això he novel·lat aquesta història d'amor entre un espanyol i un marroquí, un espanyol de Barcelona, homosexual i milionari, Miguel, que s'enamora d'Azal i se l'endú a Barcelona convertit en el seu amant. És una història d'amor plena de malentesos, conflictiva, com la història d'amor que manté el Marroc amb Espanya. Mai no havia fet cap novel·la sobre Espanya.

—I per què heu triat Barcelona, com a ciutat espanyola?

—Perquè tinc una gran amistat per Catalunya i Barcelona, i el personatge de Miguel és molt simpàtic, no és caricaturesc ni mesquí, és un ésser humà.

—Però el vostre Miguel podria ser madrileny o sevillà, no hi ha cap tret que l'identifiqui com a català. Igualment, la vostra Barcelona és una ciutat espanyola més.

—En efecte, perquè el que m'interessava era Espanya, que és en el que pensen els marroquins que volen emigrar a la Península. I Barcelona és una ciutat que va acollir molts immigrants, en aquells anys. I sí, Miguel és espanyol. Si voleu, és només un estranger, estranger per al Marroc. L'important era la relació que, com a estranger, pot tenir una persona que s'estima de debò el Marroc.

—A diferència de l'escriptor americà i la seva dona, escriuiu que ho vol tot del país, joves d'origen rural que no sàpiguen ni llegir ni escriure, que els serveixin de dia i forniquin de nit, i que a més fan una novel·la de la seva vida, és a dir, "servei complet i, entre dos clauets, una pipa de kif ben carregada perquè l'americà escrigui". Això és una crítica contra un escriptor en concret?

—Contra Paul Bowles. Ell no s'estimava el Marroc, s'estimava els nens

"La història d'amor entre Miguel i el jove Azel és com la que manté Espanya amb el Marroc, plena de malentesos"

marroquins perquè eren pobres i submissos. La major part dels marroquins amb qui va fer llibres a la fi es van rebel·lar en contra d'ell perquè no els va tractar bé. El turisme sexual, per desgràcia, existeix fa anys al Marroc.

—En canvi, el vostre Miguel, tot i ser homosexual i comprar, fet i fet, Azel, l'ajuda de tot cor, a ell i la seva família, fins al punt de casar-se amb la germana perquè tingui el visat, i si les coses no acaben prou bé, no és pas per culpa seva, sinó per la immaduresa del jove marroquí.

—Hagués estat molt fàcil fer malparit Miguel. Això no m'interessava. És un home honest que s'enamora d'Azal.

—En contrapartida, Azel no és cap àngel, tot i que voldria dur una vida convencional i respectable, cosa que li és del tot impossible.

—Exacte. En Miguel no és un àngel, tampoc, però és més correcte, en la seva conducta i les seves relacions personals.

—Miguel és gran, ben format, ric i culte, i Azel, un noi que tot just surt de l'ou. I com a bon estudiant, sense tenir prou experiència de la vida.

—Sí. Però Miguel, a l'edat d'Azal, devia ser com ell.

—Els vostres llibres es basen en fets o situacions històriques determinades, i tot i que en sou el cronista, voleu que en sobresurtin uns temes. Quin seria el gran tema de *Partir*?

—En efecte, més que un llibre sobre l'emigració, és un llibre sobre el destí que es pot o no canviar. Per exemple, Azel pensa que pot canviar de sexualitat, i quan es veu obligat a viure amb Miguel, pensa que podrà fer-se homosexual, i no pot. I Miguel pensa que podrà

II Fira
gastronòmica
de productes
típics i artesanals
MURO
30 setembre
i 1 d'octubre 2006
Lloc Plaça Matzem
Horari dissabte de 12 a 15 h. i de 17 a 21 h.
diumenge de 10.30 a 15 h. i de 17 a 21 h.

Logos: **a**, **Costa Blanca**, **COMUNITAT VALENCIANA**, **Ajuntament de Muro**, **Regidoria de Promoció Econòmica, Turisme i Festes**

transformar Azel i no pot. És una mica com la relació entre Espanya i el Marroc. Al Marroc ha estat llegit com un llibre que simbolitza les relacions entre Espanya i el Marroc.

—Quins factors han intervingut entre aquests malentesos que es produeixen entre Espanya i el Marroc?

—Són diversos. Els polítics espanyols, i en especial l'època del govern Aznar, s'han interessat poc pel sud, miren més cap a Amèrica i Europa. També hi ha un problema a Espanya amb els "moros", que no és un problema de ra-

cisme ordinari, crec que es més profund. Bàsicament, hi ha una manca de comunicació. Els marroquins se senten molt a prop dels espanyols, per cultura, per proximitat geogràfica, etcètera, però no crec que els espanyols se sentin propers als marroquins. Per tant, en aquesta història d'amor hi ha un desequilibri.

—Apareixen a la novel·la els radicals islamistes que capten joves desenganyats com el vostre protagonista i que acaben, en aquells anys noranta, al Pakistan o l'Afganistan, amb passaports i visats falsos, i la missió de

fer la revolució per netejar els països musulmans d'incrèduls locals i estrangers. Al lector, això li recorda fets posteriors, com els atemptats islamistes de Nova York i de Madrid.

—Això passava tant al Marroc com a Londres, Bèlgica o França. Els reclutadors volen fer d'aquesta gent uns fanàtics. La meua intenció era demostrar al lector que és molt fàcil fabricar un terrorista, amb sis mesos ja el tens fet. Els netegen el cervell en dos dies. Això és molt fàcil de fer. El que és difícil és fabricar un intel·lectual que pensa i que dubta. Els terroristes no dubten. Si ho fan, no són vàlids.

—La vostra novel·la explica que els reclutadors ho tenen molt fàcil per convertir en terroristes joves desenfeinats, desorientats i desenganyats, entre d'altres coses, per la corrupció que enverina la vida del país.

—El problema és el buit. El que tenen aquests joves és el buit en el cap i en el cor, un buit psicològic, afectiu i cultural. Per lluitar avui contra els reclutadors en tots els països amenaçats jo proposo crear centres culturals en totes les ciutats. On hi ha un centre cultural, un lloc per escoltar música, llegir, veure obres de teatre, escoltar conferències, i trobar-te amb més joves, el buit deixa d'existir per sempre. El terrorista surt del no-res. Si no hi ha valors, una moral, referències filosòfiques, és fàcil enganyar els joves, encara que siguin estudiants. Els que el 9 de setembre del 2001, dos dies abans de l'atac a les Torres Bessones, van matar el general Massud de l'Afganistan, el cabdill dels mujahidins amb més probabilitats de dirigir una alternativa als talibans era estudiant.

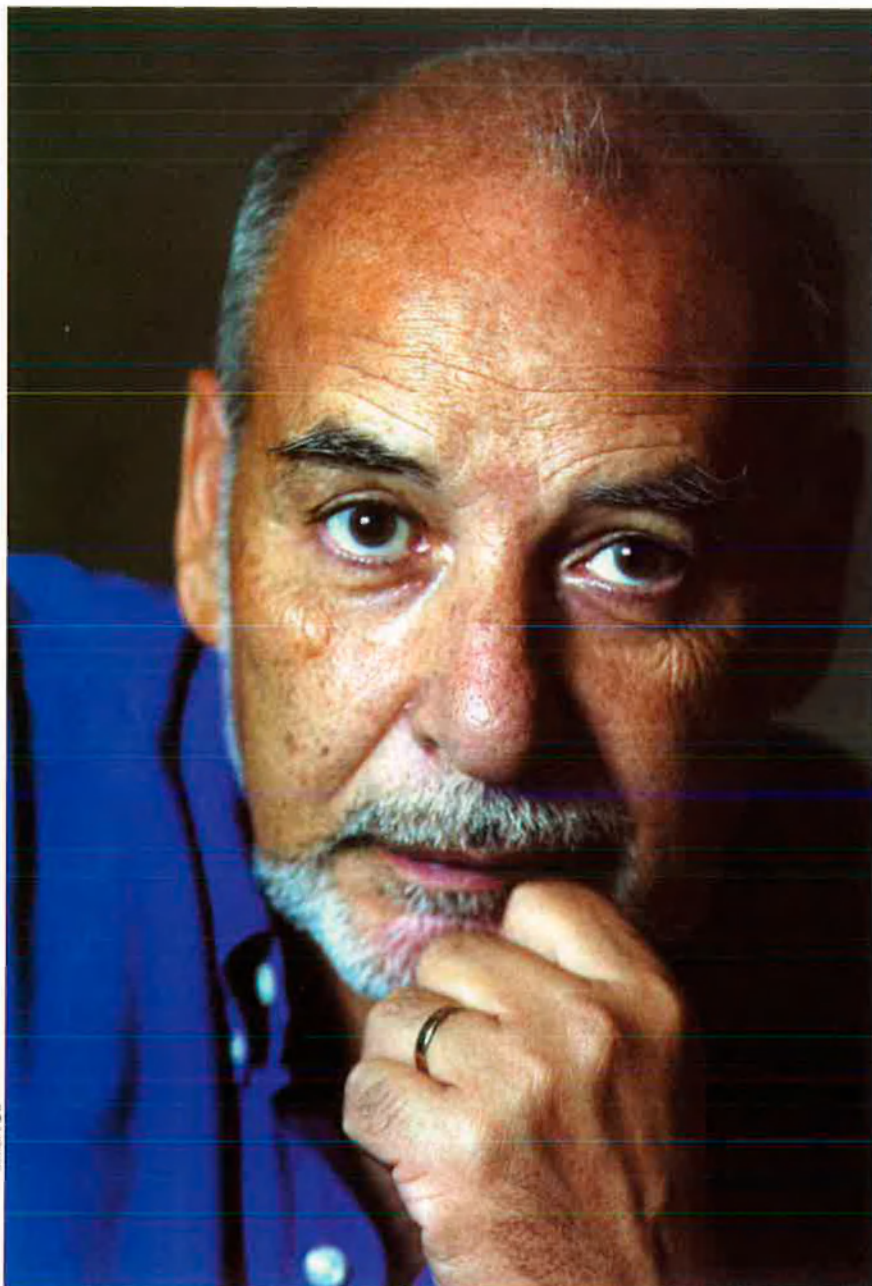
—I pel que fa als països musulmans?

—La solució és que els països occidentals inverteixin en aquests països per donar feina als joves. Una persona que té feina, una vida equilibrada, i possibilitats culturals, no es farà terrorista. El terrorista surt d'on no hi ha res.

—I els fills i néts d'immigrants que viuen confortablement a Europa i es fan terroristes, per què s'hi fan?

—Perquè són fills d'immigrants, perquè a França, Bèlgica o la Gran Bretanya no els consideren francesos, belgues o anglesos, sinó fills d'immigrants.

"Els joves estudiants poden ser reclutats pels radicals perquè tenen un buit al cap i al cor, psicològic, afectiu i cultural"

JORDI PLAN